

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I HÄRNÖSAND**

DOM
2014-02-28
Meddelad i
Härnösand

Mål nr
2900-13 E

SÖKANDE

Kempes EL Aktiebolag, 556464-7237
Företagsvägen 2
872 34 Kramfors

Ombud: Advokat Lars Engell
Skarp Stockholm Advokatbyrå AB
Box 7467
103 92 Stockholm

KONKURRENSVERKET	
2014-03-04	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

MOTPART

Härnösands kommun
871 80 Härnösand

SAKEN

Överprövning av offentlig upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och beslutar att upphandlingen UPP13-044-052 ska göras om.

Dok.Id 69212

Postadress
Box 314
871 27 Härnösand

Besöksadress
Backgränd 9

Telefon
0611-46 06 00

E-post:
forvaltningsratteniharnosand@dom.se

Telefax
0611-51 18 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Härnösands kommun (kommunen) upphandlar brand- och utrymningslarm till ett antal befintliga fastigheter (dnr UPP13-044-052). Installationen ska utföras som totalentreprenad. Upphandlingen sker enligt förenklat förfarande med tilldelningsgrunden lägsta utvärderingspris. Kommunen avsåg i tilldelningsbeslut att teckna kontrakt med Midroc Electro AB (Midroc). Kempes EL AB (bolaget) hade näst lägst pris vid utvärderingen.

Bolaget ansöker om överprövning och yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att ny anbudsutvärdering genomförs varvid Midrocs anbud ska förkastas. Bolaget yrkar i andra hand att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen görs om. Bolaget anser att kommunen brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller annan bestämmelse i denna lag på sätt som framgår av det följande. Förfarandet har medfört att bolaget har lidit eller kan komma att lida skada.

Förstahandsyrkandet

I **6.2 Rambeskrivning El s. 3 st. 1**, anges att installationen ska utföras enligt de krav som ställs i förfrågningsunderlaget samt i tillhörande bilagor. Vidare anges att "entreprenören ska följa de myndighetskrav som ställs för respektive objekt och arbete ska utföras enligt dessa krav, se bilaga 4 kravlista." Det anges även att Boverkets byggregler gäller. Kommunen har som svar på fråga 22 i frågor och svar angett att föreskriften **Utrymningslarm 2003** gäller och därmed också de rekommendationer som anges i föreskriften.

Landgrenshallen

I kravlistan anges att Landgrenshallen har larmklass F12. Enligt förklaringen avses med F12:

"Utrymningslarm enligt 2003, Alt 1 Automatiskt, fler än 150 personer, omfattning enligt Utrymningslarm 2003:kap 2.4.3 samt i omklädningsrum."

Eftersom det saknas information om hur den manuella aktiveringen av larmet ska vara utformad, måste leverantören utifrån lokalens tilltänkta användnings-sätt m.m försöka sluta sig till vilket alternativ som avses.

I punkten 2.5 Utrymningslarm 2003 anges att det finns två alternativ för manuell aktivering av brandlarm. Alternativ 1 avser att aktivering av brandlarm ska kunna ske av alla personer som finns i byggnaden. Alternativ 2 avser att manuell aktivering endast ska kunna ske av särskilt utsedd personal. I föreskriften anges att alternativ 1 ofta är att föredra samt att en förutsättning för att alternativ 2 ska vara lämplig är att det *alltid* finns utbildad personal på plats som dessutom har översikt över lokalerna. Då det inte alltid kommer att finnas utbildad personal på plats i Landgrenshallen, som innefattar sporthall, motionshall, omklädningsrum samt diverse andra utrymmen, kan utförandet inte ske enligt alternativ 2. Därför måste kravet på manuell aktivering förstås på så sätt att utförandet ska ske så att manuell aktivering ska kunna ske av alla personer som finns i byggnaden, alternativ 1. Kommunen har inte på något sätt angivit på vilket sätt förutsättningarna för att tillämpa alternativ 1 är uppfyllda. Det torde vara kommunen som har bevisbördan för att förutsättningarna för att välja alternativ 2 är uppfyllda.

När det gäller larmknapparnas placering så ska larmknappar med manuell aktiveringsmöjlighet för alla personer, enligt punkten 4.1.1.1 Utrymningslarm 2003, placeras vid alla utgångsdörrar till trapphus och vid utgångsdörrar direkt till det fria och i övrigt så att gångavståndet till en larmknapp aldrig överstiger 30 meter.

Av Midrocs anbud framgår att det helt saknas larmknapp på källarplanet. På markplanet finns en larmknapp placerad vid centralutrustningen och på plan ett finns en larmknapp placerad i vardera två lärarrum. Midrocs anbud uppfyller inte vad som innefattas i kravet att manuell aktivering av larmet ska kunna ske av alla personer som finns i byggnaden i alla avseenden. Larmknapparna är placerade i utrymmen dit alla personer i byggnaden inte kom-

mer att ha tillgång och det saknas larmknappar vid utgångsdörrar. Två av knapparna har placerats i lärarrum dit det får förutsättas att de som inte är lärare inte har tillträde. Den tredje larmknappen är placerad i rummet för centralutrustning. Inte heller dit torde alla ha tillträde. Vidare är det mer än 30 meter till närmaste larmknapp i vissa delar av byggnaden.

Midrocs anbud verkar vara utformat för att uppfylla alternativ 2. Förutsättningarna för ett normenligt utförande enligt detta alternativ är dock inte uppfyllda. Med hänsyn härtill och att Midrocs anbud vad gäller omfattningen av larmknappar inte uppfyller kravet på ett utförande enligt alternativ 1, uppfyller Midrocs anbud inte ställda krav vad gäller omfattningen av larmknappar.

I **punkten 2.6.3 Utrymningslarm 2003** anges att i samlingslokaler som rymmer fler än 150 personer bör talat meddelande alltid användas. I Boverkets författningssamling (2011:26) [BBR19], anges att verksamhetsklass 2B avser samlingslokal för fler än 150 personer och vidare anges att samlingslokaler ska förses med anordningar för varning i händelse av brand och vid behov anordning av tidig upptäckt av brand (**avsnitt 5:212**). I det allmänna råd som ges i **avsnitt 5:352** anges att talat meddelande bör användas som utrymningslarm, men att enklare utrymningslarm, till exempel ringklocka eller siren kan användas i samlingslokaler i verksamhetsklass 2B som är avsedda för högst 300 personer eller som innehåller biografsalong, teater, hörsal eller motsvarande.

Vid platsbesök i Landgrenshallen, framkom det att lokalen var ämnad för upp till 600 personer, vilket framgår av bild som bolaget bifogat yttrandet. Detta framgår även av kommunens hemsida.

Kommunens krav måste mot ovanstående bakgrund, särskilt svaret på fråga 22, förstås på det sättet att det har uppställts ett krav på att utrymningsignal ska ske i form av talat meddelande. Midrocs ritningar har ingen högtalare som kan återge det talade meddelandet inritat, varför uppställt krav inte är uppfyllt.

Landgrensskolans matsal

När det gäller Landgrensskolans matsal så har den i kravlistan larmklass F11.

Enligt den förklaring som anges längst ner på kravlistan avses med F11:

”Utrymningslarm enligt 2003, Alt 2 Manuellt, fler än 150 personer.”

Det saknas information om den manuella aktiveringen av larmet ska var utformad enligt alternativ 1 eller alternativ 2 enligt **punkten 2.5 Utrymningslarm 2003**. I **punkten 2.6.3** anges att i samlingslokaler som rymmer fler än 150 personer bör talat meddelande alltid användas. Midrocs ritningar har ingen högtalare som kan återge det talade meddelandet inritat, varför uppställt krav inte är uppfyllt.

Landgrensskolans matsal används som skolbespisning i högstadiet och gymnasiet, men även för andra aktiviteter under icke skoltid såsom bingo, högskoleprov m.m. Inte heller för denna byggnad är förutsättningarna uppfyllda för att omfattningen av larmknappar ska ske i enlighet med alternativ 2 i **punkten 2.5 Utrymningslarm 2003**. Det kommer inte att finnas utbildad personal på plats hela tiden och det är inte möjligt för personalen att hela tiden ha översikt över lokalerna.

I **punkten 4.1 Utrymningslarm 2003** anges att då det gäller utförande med manuell aktiveringsmöjlighet för alla, ska larmknappar placeras vid alla utgångsdörrar till trapphus och vid utgångsdörrar direkt till det fria och i övrigt så att gångavståndet till en larmknapp aldrig överstiger 30 meter. Av Midrocs ritning framgår att det finns en larmknapp i personalmatsalen och en larmknapp mitt i byggnaden. Midrocs anbud uppfyller inte kravet på att manuell aktivering ska kunna ske av alla personer som finns i byggnaden i flera avseenden. För det första är larmknapparna placerade i utrymmen dit alla personer i byggnaden inte kommer att ha tillgång. För det andra saknas det larmknappar vid utgångsdörrar. Vidare är det mer än 30 meter gångväg till närmaste larmknapp från vissa delar av byggnaden.

Även i detta fall verkar Midrocs anbud vara utformat för att uppfylla alternativ 2. Som ovan anförts är dock inte förutsättningarna för att ett normenligt utförande enligt detta alternativ ska få ske uppfyllda. Med hänsyn härtill och att Midrocs anbud vad gäller omfattningen av larmknappar inte uppfyller kravet på ett utförande enligt alternativ 1, uppfyller Midrocs anbud inte ställda krav vad gäller larmknappar.

Midroc har i sin svarsmall angett att man accepterar alla ställda krav. Kommunen har angett att redan därmed är alla krav uppfyllda. Detta skulle i så fall innebära att även oriktiga intyganden om att samtliga krav är uppfyllda skulle få till följd att kraven är uppfyllda, trots att så egentligen inte är fallet. Kommunen har vidare anført att det visserligen anges i **6.2 Rambeskrivning El YUC.6** att anbudsgivaren ska presentera på ritning hur man tänkt placera utrustningen, men att hur entreprenören valt att placera utrustningen är irrelevant för prövningen av anbudet. Påståendet från kommunen är mycket märkligt och förtjänar inte avseende. Ritningarna utvisar rimligen hur entreprenören har tänkt sig att uppfylla av kommunen ställda krav. Om det framgår att den lösning som en anbudsgivare redovisat i sina ritningar inte uppfyller ställda krav innebär det att denne anbudsgivares anbud, av skäl som kan vara olika, inte uppfyller ställda krav. Midrocs anbud ska förkastas eftersom det inte uppfyller alla ställda krav.

De ritningar som Midroc bifogat sitt anbud utvisar hur Midroc tänkt utföra installationen av brandlarm. Midroc har därmed angivit omfattningen på det utförande som ingår i det avgivna anbudspriset. I nu aktuella delar är Midrocs förslag billigare än ett utförande som uppfyller de krav som bolaget anser gäller för installationen. För det fall installationen ska ske enligt dessa krav kommer givetvis Midroc att begära tilläggsersättning då det är ett utförande som avviker från Midrocs anbud.

Andrahandsyrkandet

Till stöd för sitt andrahandsyrkande åberopar bolaget i huvudsak följande. Om kraven avseende larmknappar och talande larm inte ska tolkas på det sätt som bolaget gör gällande enligt ovan så anser bolaget att förfrågningsunderlaget i dessa delar varit så otydligt att det strider mot kravet på transparens och att upphandlingen av den anledningen ska göras om.

En starkt bidragande orsak till att förfrågningsunderlaget har blivit otydligt är att föreskriften Utrymningslarm 2003 inte har tillämpats på ett korrekt sätt. Utrymningslarm 2003 är bland annat tänkt som ett hjälpmedel för den som ska upprätta ett förfrågningsunderlag. I det arbetet ska, på det sätt som anges i punkten 3.1 Utrymningslarm 2003, en utförandespecifikation tas fram i vilken anges de krav som beställaren önskar genom den beställda totalentreprenaden. Utifrån de krav som framgår av specifikationen kan totalentreprenören utföra erforderlig projektering av entreprenaden och därefter utföra densamma. Någon utförandespecifikation har inte framtagits trots att det som bilaga 1 till Utrymningslarm 2003 finns en blankett för detta (utförandespecifikationen).

Kommunen anger att anbudsgivarna genom kravlistan i förfrågningsunderlaget och genom frågor och svar har fått den information som skulle ha erhållits, om utförandespecifikationen fyllts i. I utförandespecifikationen ska fyllas i om manuell aktivering av larmknappar ska kunna ske av samtliga personer i byggnaden eller endast av särskilt utsedd personal. Vidare ska fyllas i uppgift om vilken signaltyp som ska installeras såsom talat meddelande. Dessa uppgifter framgår inte av det material som kommunen hänvisat till i sitt yttrande. Om utförandespecifikationen hade fyllts i på tänkt sätt hade de nu aktuella oklarheterna inte uppkommit.

Leverantörerna har med stor svårighet försökt tyda vilka krav som enligt förfrågningsunderlaget ska uppfyllas. Anbudsgivarna har därvid kommit fram till olika slutsatser hur handlingarna ska förstås. Även den stora mängden

frågor i förhållande till entreprenadens relativt blygsamma storlek och komplexitet visar på att förfrågningsunderlaget uppvisat stora brister.

Kommunen motsätter sig bolagets yrkande och yrkar att förvaltningsrätten avslår bolagets ansökan om överprövning i målet och att upphandlingen får slutföras. Kommunen anför i huvudsak följande.

Kommunen anser inte att de brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU. Samtliga inkomna anbud har behandlats på ett transparent, likvärdigt och icke-diskriminerande sätt.

I svarsmallen på sidan 4 i Midrocs anbud har Midroc intygat att de accepterar samtliga krav, villkor och bestämmelser i förfrågningsunderlaget med tillhörande bilagor. Midroc har därmed intygat att totalentreprenaden ska utföras i enlighet med de myndighetskrav som ställs för respektive objekt och kravet är uppfyllt. Det innebär att detaljprojektering ska genomföras av vinnande anbudsgivare vid uppdragsstart.

I **6.2 Rambeskrivning El YUC.6** ställs krav på att anbudsgivaren ”ska presentera på en ritning hur *de tänkt*” placera utrustningen. Midroc har i sitt anbud presenterat detta genom bifogade ritningar och därmed uppfyllt kravet. Hur entreprenören i sina ritningar har presenterat hur de tänkt placera utrustningen har ingen betydelse för prövningen av anbudet i upphandlingen. Ritningarna skapar dock en uppfattning för kommunen hur totalentreprenören avser att genomföra uppdraget, därav kravet på att ritningar ska bifogas anbudet.

De förslag på utförandet som har begärts in av kommunen i form av ritningar ligger inte till grund för utvärderingen av anbudet i upphandlingen. Samtliga ska-krav har uppfyllts av det vinnande anbudet och kommunen anser att någon grund för att förkasta vinnande anbud inte finns.

Påståendet att det inte alltid kommer finnas utbildad personal på plats i Landgrenshallen och att inte utförandet kan ske enligt alternativ 2 i rekommendationsskriften Utrymningslarm 2003 har inga belägg och förtjänar inte något avseende.

Kommunen anser att kravet på transparens inte har åsidosatts eftersom leverantörerna utifrån förfrågningsunderlaget, visning av objekt samt utifrån frågor och svar under anbudstidens gång har kunnat skapa sig en bild av möjligheterna att lämna ett konkurrenskraftigt anbud.

Den information som efterfrågas genom utförandespecifikationen i Utrymningslarm 2003 har framkommit i frågor och svar, fråga nummer 14, samt genom kravlistan. Anbudsgivarna måste därmed anses ha fått samma information som annars skulle ha framkommit genom nämnda utförandespecifikation. Kommunen anser vidare inte att mängden frågor under anbudstiden på något sätt visar att förfrågningsunderlaget varit bristfälligt. Ett flertal av inkomna frågor ställdes av en anbudsgivare som inte gjort något platsbesök och därmed inte skapat sig den uppfattning (vilket en entreprenör förutsätts göra enligt ABT 06) som erfordras för kontraktarbetenas utförande.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Aktuella bestämmelser

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. (1 kap. 9 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § första stycket LOU).

Förvaltningsrättens bedömning

I målet har fråga dels uppkommit om Midrocs anbud uppfyller förfrågningsunderlagets ska-krav och dels om förfrågningsunderlaget strider mot principerna i LOU.

När en anbudsgivare har gjort gällande flera skäl för ingripande enligt LOU bör domstolens prövning i första hand göras av de grunder som hänför sig till upphandlingens konkurrensuppsökande skede (se Kammarrätten i Sundsvall mål nr 1225-12). Frågan i målet är därför i först hand om förfrågningsunderlaget, såsom bolaget har gjort gällande, brister i transparens och därför strider mot 1 kap. 9 § LOU. Först om så inte kan anses vara fallet uppkommer fråga om det finns skäl att ingripa enligt de övriga grunder som bolaget har gjort gällande, dvs. att bolagets anbud inte uppfyller samtliga ska-krav i förfrågningsunderlaget och därför inte borde ha gått vidare till utvärdering.

Andrahandsyrkandet - förfrågningsunderlaget

Kravet på transparens innebär bl.a. att förfrågningsunderlaget ska vara fullständigt och tydligt på så sätt att leverantören har möjlighet att bedöma vad den upphandlande myndigheten efterfrågar. Den upphandlande myndighetens krav ska ha angivits på ett sätt som är tillräckligt tydligt för att en leverantör med utgångspunkt i förfrågningsunderlaget ska kunna skapa sig en bild av möjligheterna att lägga ett konkurrenskraftigt anbud. Höga krav bör ställas på noggrannhet, tydlighet och transparens i alla delar av förfrågningsunderlaget. Förfrågningsunderlag ska också vara utformade så att alla rimligt informerade och normalt omsorgsfulla leverantörer kan tolka informationen på samma sätt (se EU-domstolens dom i mål nr C-19/00 *SLAC Construction* p. 42).

Som utgångspunkt gäller att de krav som uppställs i ett förfrågningsunderlag måste framgå för alla leverantörer då förfrågningsunderlaget publiceras. Det är således inte möjligt att under pågående anbudsinfordran ändra ska-krav om en förändring är att anse som väsentlig. Om en leverantör inte av förfråg

ningsunderlaget kan avgöra hur denne ska utforma sitt anbud är det svårt att hävda att kraven på förutsebarhet och transparens är uppfyllda (se Kammarrätten i Jönköping mål nr 2016-08; se också Konkurrensverkets granskningsrapport "Länsrätternas domar om offentlig upphandling", 2007:2, s 58 f).

Problemen vid den aktuella upphandlingen hänför sig huvudsakligen till oklarheter om vilken sorts manuell aktivering som kommunen avsett för Landgrenshallen respektive Landgrenskolans matsal. Bolaget har anfört att det saknats information om hur den manuella aktiveringen av larmet ska vara utformad och att bolaget med hjälp av lokalernas tänkta användningsområde fått tolka hur den manuella aktiveringen ska vara utformad. Bolaget har uppgett att vid besöket i lokalerna har det av anslag framgått att Landgrenshallen varit avsedd att inrymma upp till 600 personer. Bolaget har bland annat använt denna information för att tolka kommunens krav ifråga om vilken sorts manuell aktivering av brandlarm som ska användas och om talat meddelande ska användas.

Bolaget har anfört att förfrågningsunderlaget varit otydligt främst eftersom frågorna i utförandespecifikationen inte använts vid upphandlingen. Kommunen har anfört att den information som skulle ha kunnat finnas i utförandespecifikationen framgått av frågor och svar och kravlistan. Av kommunens svar på fråga nummer 14 i frågor och svar, framgår att vem som ska kunna aktivera utrymningslarmet bestäms enligt Utrymningslarm 2003. Av **punkten 2.5 Utrymningslarm 2003** framgår två alternativ för manuell aktivering av brandlarm. Bolaget har anfört att kommunen inte har angett förutsättningarna för vilket alternativ som ska tillämpas för vilken lokal. Vad gäller frågan om otydligheterna vid valet av manuell aktivering av brandlarm för respektive lokal gör förvaltningsrätten följande bedömning.

Av kravlistan framgår att **Landgrenshallen** fått larmklass F12. Under rubriken "Förklaringar Larmklasser Brandlarmsanläggningar" anges följande:

”Utrymningslarm enligt 2003, Alt 1 Automatiskt, fler än 150 personer, omfattning enligt Utrymningslarm 2003 kap. 2.4.3 samt i omklädningsrum”.

I punkten 2.4.3 Utrymningslarm 2003 står följande:

”Detta alternativ är en förenklad omfattning. Om man väljer en sådan omfattning för en brandlarmanläggning är det därför viktig att man i utförandespecifikationen beskriver den önskade omfattningen.”

Förvaltningsrätten finner inte att kommunen gett någon sådan beskrivning eftersom kommunen genom hänvisningen till frågor och svar och kravlistan indirekt hänvisat till en utförandespecifikation som kommunen inte upprättat. Kommunen har alltså fört ett slags cirkelresonemang, vilket gör att kravet framstår som mycket oklart.

Av kravlistan framgår det att **Landgrenskolans matsal** fått larmklass F11. Under rubriken ”Förklaringar Larmklasser Brandlarmanläggningar” står följande: ”Utrymningslarm enligt 2003, Alt 2 Manuellt, fler än 150 personer.” Det framstår som otydligt om förklaringen i kravlistan avser **punkten 2.5 Utrymningslarm 2003 alternativ 2**, dvs att manuell aktivering av brandlarm ska endast kunna ske av särskilt utsedd personal, eller om kommunen avser något annat med skrivningen ”Alt 2 Manuellt”. För det fall Landgrenskolans matsal ska installera manuell aktivering av särskilt utsedd personal så har kommunen inte visat att förutsättningarna för detta alternativ är uppfyllda, vilket kommunen får anses ha bevisbördan för. Vilket alternativ enligt Utrymningslarm 2003 som ska tillämpas vid utformningen av anbud är således otydligt.

Vad gäller frågan om talat meddelande i Landgrenshallen och Landgrenskolans matsal har detta uppfattats på olika sätt av leverantörerna. Bolaget har tolkat kommunens svar på fråga 22 i frågor och svar, dvs. att Utrymningslarm 2003 ska gälla, tillsammans med punkterna 5:212 och 5:352 BFS 2011:26 (BBR19), som att talat meddelande krävs. Midrocs ritningar motsvarat inte

detta krav vilket visar att olika anbudsgivare kan tolka kravet olika. Att Midrocs anbud inte haft ett liknande innehåll skulle också kunna hänföra sig till den omständigheten att kommunen inte från början i förfrågningsunderlaget angett att Utrymningslarm 2003 skulle gälla för entreprenaden och inte heller upprättat någon utförandespecifikation. De olika tolkningarna indikerar alltså att förfrågningsunderlaget brustit ifråga om transparens och förutsebarhet.

För att veta vad kommunen haft för krav ifråga om manuell aktivering av brandlarm och talat meddelande så har anbudsgivare behövt läsa först **6.2 Rambeskrivning El s. 3** för att konstatera vilka regler, föreskrifter etc. som gäller för entreprenaden. Därefter har anbudsgivare behövt kontrollera frågor och svar, av vilka det framgår att ytterligare föreskrifter gäller för entreprenaden, nämligen Svenska Brandförsvarsföreningens rekommendation **Utrymningslarm 2003**. Därefter har anbudsgivare behövt kontrollera **bilaga 4 i 6.2 Rambeskrivning El (kravlistan)**. Anbudsgivare har dessutom till sin hjälp behövt konsultera Boverkets byggregler med ändringar och tillägg. Förvaltningsrätten finner att de många led som krävts för att en anbudsgivare ska veta vilka krav som ställs ifråga om de aktuella installationerna gjort upphandlingen otydlig. Det kan inte sägas att en normalt omsorgsfull leverantör utifrån denna stegvisa uttolkning av kommunens krav skulle ha kunnat lägga ett konkurrenskraftigt anbud.

Kommunen har inte heller i **6.2 Rambeskrivning El s. 3** där de övriga bestämmelser som gäller entreprenaden angetts, förklarat att **Utrymningslarm 2003** också ska gälla för uppdraget. Eftersom kravet kommit till uttryck först i samband med frågor och svar och inverkat på omfattningen av de lämnade anbuden får det anses vara en väsentlig ändring av förutsättningarna för att lämna anbud (se Asplund, Anders m fl, *Överprövning av upphandling – och andra rättsmedel enligt LOU och LUF*, 2012 s. 194).

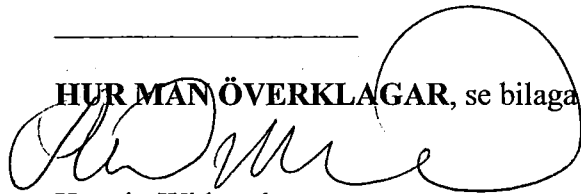
De ovan anförda uppgifternas betydelse i förhållande till upphandlingsföremålet som helhet kan inte anses vara ringa. Bristerna i förfrågningsunderlaget

har lett till att leverantörerna har kunnat lämna anbud baserade på olika förutsättningar och därmed sätta olika anbudspris. Eftersom otydlighet beträffande kraven enligt **Utrymningslarm 2003** påverkat innehållet i lämnade anbud och sannolikt anbudens pris, har anbuderna inte heller kunnat utvärderas på ett likvärdigt sätt. Förfrågningsunderlaget har därför inte på ett tillräckligt tydligt och förutsebart sätt angett samtliga relevanta förutsättningar för utformningen av konkurrensmässiga anbud. Transparensprincipen och likabehandlingsprincipen har därför överträtts vid upphandlingen. Eftersom de ovan anförda bristerna medfört att bolagets möjligheter att tilldelas kontrakt försämrats får bolaget anses ha riskerat att lida skada.

Vid denna utgång saknas anledning för förvaltningsrätten att pröva de övriga grunder för ingripande enligt LOU som bolaget har gjort gällande. Bristerna hänför sig till upphandlingens konkurrensuppsökande skede. Förvaltningsrätten beslutar att ansökan ska bifallas och upphandlingen göras om.

HUR MÅN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C LOU).

Kerstin Widmark

rådman

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Om Ni vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska Ni skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer

till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.